

บทวิจารณ์หนังสือ เรื่อง “ศีล 5 รักษาโลก” เขียนโดยพระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช)

วิจารณ์โดย

พระครูประคุณวชิราภรณ์¹

1. บทนำ

หนังสือที่ผู้เขียนจะนำมาวิจารณ์ต่อไปนี้มีชื่อเรื่องว่า “ศีล 5 รักษาโลก” เป็นหนึ่งในผลงานชิ้นหนึ่งของพระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี) เป็นหนังสือ “ศีล 5 รักษาโลก” ได้นำความรู้เกี่ยวกับศีล 5 มาอธิบายไว้ว่า โลก คือดาววงหนึ่งในจักรวาล ได้ถือกำเนิดมายาวนานจนไม่อาจกำหนดได้ว่าเมื่อหมด แต่ก็มีการพัฒนาการในตัวเองเรื่อยมา โดยเนื้อหาของหนังสือ “ศีล 5 รักษาโลก” เป็นการอธิบายหลักของศีล 5 แบบละเอียดตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับศีล 5 ได้แก่ ศีลคืออะไร ลักษณะ รัส อาการปรากฏ และปทัฏฐานของศีล ลักษณะของสังคัมที่มีศีล ศีลมีอานิสงส์อย่างไร ไม่มีศีลหรือศีลขาดมีโทษอย่างไร อะไรเป็นความเศร้ามองของศีล อะไรเป็นความผ่องแผ้วของศีล ศีล สำคัญอย่างไร ศีลคือตราประทับความเป็นมนุษย์ คนเราย่อมงามได้ด้วยศีล ศีลกับวิริติ เบญจศีล – เบญจธรรม ศีล 5 เป็นนิจศีล ศีล 5 เป็นหลักมนุษยธรรม ศีล 5 ให้อะไรบ้าง โดยมีศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาตา เวรมณี เรื่องการฆ่า ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี เรื่อง โจรกรรม ศีลข้อที่ 3 กาเมสุ มิจจาจารา เวรมณี เรื่องหญิงชายที่เป็นที่ตั้งแห่งกาเมสุมิจจาจารา ศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี เรื่อง คำพูดที่เป็นมุสา ศีลข้อที่ 5 สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เรื่อง สุราพาไป เสียหายทุกด้าน อีกทั้ง สุบभหรี ผิดศีลข้อ 5 หรือไม่ ศีล 5 มีใช้เพียงให้จำได้หรือว่าตามได้ ศีลเป็นหลักประกันสังคัม ทำอย่างไรจึงจะรักษาศีล 5 ได้ มีศีลก็มีสุข เมื่อโลกรักษาศีล และจบด้วยศีลก็รักษาโลก

2. ประวัติผู้แต่ง

พระมหาโพธิวงศาจารย์ มีนามเดิมว่า ทองดี สุรเตโช เกิดเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2489 ที่อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร เมื่ออายุ 14 ปี และจบชั้นมัธยมต้นแล้วก็ได้บรรพชาเป็นสามเณร เมื่ออายุครบ 20 ปี ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดเดิมคือวัดไตรภูมิ

¹ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ E-mail :Mr.kampong@hotmail.com

อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร จากนั้นก็ได้ศึกษาธรรมที่สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ สอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค เมื่อ พ.ศ. 2515 ด้วยอายุ 26 ปี ในทางโลกสอบได้ประโยควิชาครูพิเศษมัธยมศึกษา

ด้านการงาน พระมหาโพธิวงศาจารย์ ได้เป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอพรานกระต่าย เลขานุการเจ้าคณะเขตบางขุนเทียน ต่อมาได้เป็นอาจารย์สอนวิชาแต่งฉันทภาษามคธ ชั้นประโยค ป.ธ.8 ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมส่วนกลางของคณะสงฆ์ ก่อนที่จะเป็นเจ้าคณะแขวงบางค้อ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม เคยเป็นเจ้าคณะภาค 16 เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ระหว่าง พ.ศ. 2535 -พ.ศ. 2544

ด้านวิชาการ พระมหาโพธิวงศาจารย์ เคยเป็นรองประธานกรรมการตรวจสอบต้นฉบับต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ภาษาไทยและภาษาบาลี เป็นรองประธานกรรมการตรวจสำนวนการแปลพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นกรรมการจัดทำแผนพัฒนาด้านการศึกษา กรรมการศาสนา ประธานกรรมการจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย นอกจากนี้ยังเคยเป็นประธานกรรมการพิจารณาและดำเนินการจัดตั้งสำนักหุบผาสวรรค์เป็นสถานศึกษาทางพุทธศาสนาอีกด้วย

ด้านการเผยแผ่ พระมหาโพธิวงศาจารย์ ได้เขียนหนังสือและแต่งตำราเพื่อเผยแผ่พระธรรมจำนวนมากดังรายการผลงานเขียนของท่านข้างล่างนี้ นอกจากนี้พระมหาโพธิวงศาจารย์ยังได้อนุญาตให้นำศัพท์เกี่ยวกับพุทธศาสนาและคำที่ใช้กับพระและวัดในหนังสือ "คำวัด" มาเผยแพร่ในอภิธานศัพท์พุทธศาสนาในวิกิพีเดียอีกด้วย

ตำแหน่ง หลังจากสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค แล้ว พระมหาโพธิวงศาจารย์ได้ปฏิบัติงานด้านการศาสนาในตำแหน่งต่างๆ มาเป็นลำดับ นอกจากตำแหน่งรองเจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามดังกล่าวแล้วก็ได้เป็นเจ้าคณะภาค 16 เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม เป็นเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม เจ้าสำนักเรียนวัดราชโอรสาราม เป็นหัวหน้าพระธรรมทูตสายที่ 8 เป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมพระนักเทศน์ในเขตปกครองคณะสงฆ์หนกลางและหนใต้ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้อุปถัมภ์สร้างวัดพุทธวิหาร กรุงเบอร์ลิน และวัดธรรมวิหาร เมืองฮันโนเวอร์ ประเทศเยอรมนีอีกด้วย

ปัจจุบัน พระมหาโพธิวงศาจารย์ นามเดิม ทองดี สุรเดช ฉายา สุรเตโช เป็นราชบัณฑิต พระราชาคณะเจ้าคณะรอง ชั้นหิรัญบัฏ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร หัวหน้าพระธรรมทูตสายที่ 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. เนื้อหาของศีล 5 รักษาโลก

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญมากมาย ที่ว่าด้วยเรื่องศีล 5 มีความสำคัญสำหรับปวงชนที่จะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้ตัวเอง ครอบครัว และสังคม มีความสุขทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นสิ่งป้องกันอันตรายทั้งที่จะเข้ามาทำร้าย เพราะหลักของศีล 5 เป็นหลักของมนุษย์ที่

ปฏิบัติดีแล้ว ย่อมเกิดผลสิ่งดีๆ ที่จะตามศีล 5 เท่านั้นที่จะทำให้ใจของคนเราเป็นเพียงหนึ่งเดียวที่จะทำให้จิตใจเย็นสบายคือ หลักของศีล 5 คือ

ศีล คืออะไร

คำว่า ศีล มาจากพระบาลีว่า สील ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ท่านแสดงคำแปลและความหมายของคำว่า ศีล แปลว่า ความปกติ ที่รองรับ ที่ตั้ง ที่แปลว่า ความปกติ หมายความว่า ความเป็นผู้มีกิริยาทางกายเป็นต้นสุภาพ เรียบร้อยไม่เกะกะ ไม่พลุ่มพล่านผิดทาง กิริยาเช่นนี้ได้ชื่อว่าศีล ที่แปลว่า ที่รองรับ หมายความว่า เป็นฐานรองรับกุศลกรรมทั้งหลายคือทำให้บำเพ็ญกุศลกรรมได้สะดวกและรองรับผลของกุศลกรรมนั้นไว้ได้ที่แปลว่า ที่ตั้ง หมายความว่า เป็นที่ตั้งแห่งอุตตริมนุสสธรรมทั้งปวงคือเป็นฐานที่ตั้งของคุณธรรมที่สูงพิเศษที่มนุษย์ปกติทั่วไปไม่อาจถึง ไม่อาจมีได้ เช่นมรรค ผล ทูทิพย์ ตาทิพย์ ความหมายของศีล มี 4 ประการ คือ 1) สीलัญฐะ มีความหมายว่า ปกติ มาจากคำว่าสาลีละ กล่าวคือ ผู้มีศีลย่อมเป็นคนสงบดำเนินชีวิตไปได้อย่างปกติ 2) สิริัญฐะ มีความหมายว่า เป็นยอด มาจากคำว่า สิริระ คือ เป็นคุณธรรมระดับสูง มีอานุภาพสูงส่ง 3) สิตถัญฐะ มีความหมายว่า เย็น มาจากคำว่า สิตถะ คือ นำให้กายวาจาและใจของผู้มีศีลเย็น ไม่พลุ่มพล่าน ไม่ตื่นรนเร้าร้อน 4) สิวัญฐะ มีความหมายว่า เกษม ปลอดภัย มาจากคำว่า สิวะ กล่าวคือ นำให้เกิดความเกษม ความปลอดภัย เรียบง่าย พระสารีบุตร ได้กล่าวถึงเรื่องศีลไว้ในคัมภีร์ปฏิสัมภทามรรคว่า “เจตนา สील เจตนาเป็นศีล เจตสิก สील เจตสิกเป็น ศีล ส่วโร สील สังวร เป็นศีล อวิตกโกโม สील การไม่ล่วงละเมิดเป็นศีล” อธิบายว่า เจตนาเป็นศีล คือ ความตั้งใจของบุคคลผู้งดเว้นหรืออยู่ห่างจากบาปกรรมคือ จากการฆ่าสัตว์ จากการลักทรัพย์จากการประพฤตินิดในกาม จากการพูดเท็จ พูดหยาบคาย พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ เจตสิกเป็นศีล คือ กุศลธรรมทั้งหลายซึ่งได้แก่ความไม่โลภ ความไม่พยาบาท ความเห็นชอบ สังวรเป็นศีล คือ ความสำรวม ความระมัดระวังในพระปฏิโมกข์ ในอินทรียคือจักษุ และการไม่ล่วงละเมิดเป็นศีล คือการไม่ล่วงละเมิดที่เป็นทางกายและที่เป็นไปทางวาจาของบุคคลผู้สมทานศีลแล้ว นับจัดเป็น วิตกกมศีล

สรุปได้ว่า ศีล คือความสำรวมระวังกายวาจาให้เป็นไปตามปกติประจำวัน ให้สงบ เย็นเรียบร้อย ไม่กระทำหรือพูดหลงผิดเกินเลยจนทำให้ผู้อื่นและตนเองเดือดร้อน รวมถึงความตั้งใจปฏิบัติไม่ล่วงละเมิดกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้เป็นข้อปฏิบัติสำหรับสังคม อันนี้เรียกได้ว่าเป็นศีล

ลักษณะ รส อากาการปรากฏและปทัฏฐานของศีล

ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ได้กำหนดลักษณะอาการของศีล คือ ความปกติของกายเป็นต้น โดยทรงอยู่อย่างเรียบร้อยไม่พลุ่มพล่าน อาการของศีลที่เป็นปกตินี้ หมายรวมถึงความปกติทุกอย่างของกายและวาจา คือทำอะไรเป็นปกติ พูดอะไรเป็นปกติ ไม่ผิดแผกจากปกติธรรมดา ไม่ก่อความเดือดร้อนให้ใคร ไม่ทำให้ใครเสียหาย ผู้คนทั่วไปก็เห็นว่าทำหรือพูดเช่นนั้นเป็นปกติ ไม่ดูผิดแปลกทำให้เสียหายอย่างไร อันนี้แหละเรียกว่าศีล ผู้มีความปกติเช่นนั้นแหละเรียกได้ว่าผู้มีศีล

รสของศีล คือ การกำจัดความทุกข์ หรือเป็นคุณคือความที่ไม่มีโทษ คำว่า รส ในที่นี้ หมายถึง กิจ คือ หน้าที่หรือภาระที่พึงทำ

อาการปรากฏของศีล คือ ความสะอาด ซึ่งเมื่อมีศีล หรือปฏิบัติตามหลักศีลแล้ว กาย วาจา และใจย่อมสะอาดไม่มีมลทินให้น่าตำหนิ

ปทัฏฐานของศีล คือ หิริและโอตตปปะ ปทัฏฐาน หมายถึง เหตุใกล้หรือแบบแผน อันเป็นที่ตั้งสำหรับยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้น หิริหมายถึง ความละอายใจ โอตตปปะ หมายถึง ความกลัวต่อบาป ความอายชั่วกลัวบาป

สรุปได้ว่า การที่จะมีศีล รักษาศีล และให้ศีลดำรงอยู่ได้นั้นต้องอาศัยหิริและโอตตปปะ ความอายชั่วกลัวบาป เป็นแกนหลัก หากปราศจากคุณธรรมสองข้อนี้แล้ว ท่านแสดงว่า ศีลย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ หรือเมื่อเกิดแล้วก็ดำรงอยู่ไม่ได้

ลักษณะของสังคัมที่มีศีล

ศีลมีคุณสมบัติการสร้างสังคัมให้มีความอบอุ่น ปลอดภัย อยู่เย็นเป็นสุข เพราะว่าเป็นสังคัมที่มีรากฐานแข็งแรง ไม่อ่อนแอ เพราะคนในสังคัมมีศีล ปฏิบัติตามหลักของศีล เป็นสังคัมที่ตื่นตัว ระวังภัย ไม่ประมาท คอยป้องกันสิ่งเลวร้ายและความไม่ดีในสังคัมมิให้เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็กำจัดออกไป อันนี้เป็นปกติของผู้มีศีลรักษาศีล เป็นสังคัมที่สะอาดสงบปลอดภัย เพราะไม่มีผู้ใดคิดเบียดเบียนผู้อื่น มีแต่จะเกื้อกูลช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตใจที่สงบเย็น รักความสะอาด เรียบร้อย เป็นสังคัมที่มีหิริโอตตปปะ อายชั่วกลัวบาป ไม่ก่อกรรมทำสิ่งชั่วร้าย ให้เกิดขึ้นในสังคัมนั้นหรือในที่อื่น มุ่งบำเพ็ญแต่สิ่งที่ดีงามเป็นหลัก

ดังนั้น สังคัมใดมีศีลรักษาศีล สังคัมนั้นจะมีคุณลักษณะเช่นนี้ แม้ว่าจะไม่อาจรักษาศีลได้ทุกคนหรือได้ทุกข้อ หากส่วนใหญ่รักษาศีลกัน คุณลักษณะเช่นนี้ก็สามารถเกิดขึ้นในสังคัมนั้นได้ แม้จะไม่ครอบคลุมถ้วนสมบูรณ์เต็มที่ ก็ทำให้อยู่เย็นเป็นสุขได้แน่นอน

ศีลมีอานิสงส์อย่างไร

อานิสงส์หรือผู้ที่พึงได้จากการรักษาศีลนั้น ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคซึ่งเป็นคัมภีร์อธิบายความพระไตรปิฎกที่สำคัญได้แสดงไว้ว่า

“ศีลนั้นเป็นเหตุให้ได้ซึ่งคุณเป็นมาก เช่น ได้ความไม่เดือดร้อน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า คุณก่อนอานนท์ กุศลศีลมีความไม่เดือดร้อนเป็นผล มีความไม่เดือดร้อนเป็นอานิสงส์แล”

ดังนั้น คนที่มีศีลสมบูรณ์ย่อมได้รับอานิสงส์ 5 ประการ คือ 1) ได้กองโภคทรัพย์ใหญ่ 2) ชื่อเสียงงดงามฟังขจรไป 3) เป็นผู้แก่กล้าก้าวเข้าไปยังบริษัทคือชุมชนทุกหมู่เหล่า 4) เป็นผู้ไม่หลงตอนสิ้นชีวิต 5) สิ้นชีวิตแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ไม่มีศีลหรือศีลขาดมีโทษอย่างไร

ในพระบาลีมหาปริณิพพานสูตรนั่นเอง เรียกคนที่ไม่มีศีลคนที่ไร้ศีลว่าเป็นคนทุศีล เรียกอาการที่คนรับศีลแล้วเสียศีล คือขาดความสำรวมไม่มีศีลจนศีลขาดหรือต่างพรรษาว่า ผู้มีศีลวิบัติ ดังนั้น คนที่ไม่มีศีล คนที่เสียศีล ไม่สำรวมระวังรักษาศีล ย่อมได้รับโทษ 5 ประการคือ 1) เสื่อมจากโภคทรัพย์ใหญ่หลวง 2) ชื่อเสียงเสียฟังขจรไป 3) เป็นผู้ไม่แก่กล้า ขวยเขินเข้าไปยังบริษัททุกหมู่เหล่า 4) เป็นผู้หลงตอนสิ้นชีวิต 5) สิ้นชีวิตแล้วย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาตนรก

อะไรเป็นความเศร้าหมองของศิลปะ

ลักษณะของศิลปะที่มีความเศร้าหมองไม่พองแผ้วถื่นและลักษณะความบกพร่องย่อหย่อนในศิลปะที่ต่างกันดังนี้ 1) ศิลปะขาด คือ ศิลปะที่มีการล่องละเมิดขาดไปเบื้องต้นหรือเบื้องปลาย เหมือนผ้าที่ขาดขาด 2) ศิลปะทะลุ คือ ศิลปะที่มีการล่องละเมิดขาดไปเฉพาะข้อกลางๆ เหมือนผ้าที่ขาดทะลุตรงกลางผืน 3) ศิลปะต่าง คือ ศิลปะที่มีการล่องละเมิดขาดไปตามลำดับข้อ เหมือนรอยต่างที่หลังแมงคืด ซึ่งต่างเป็นสีดำหรือสีแดงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นสีไม่เหมือนกัน 4) ศิลปะพร้อย คือ ศิลปะที่ขาดเป็นตอนๆ ไป เหมือนแมงคืดที่มีลายเป็นจุดๆ อยู่ทั่วตัว ด้วยสีที่ไม่เหมือนกัน ภาวะที่ศิลปะขาด หรือทะลุ หรือต่าง หรือพร้อยไป เช่นนี้แหละจัดเป็น ความเศร้าหมองของศิลปะ

ดังนั้น คนที่สามารถรักษาศิลปะให้บริสุทธิ์อยู่ได้ก็ด้วยมีสติตรวจสอบ นึกถึงการกระทำของตนเองอย่างนี้แหละ หากขาดสติเสียแล้วก็ไม่ตรวจสอบ ทำให้ศิลปะกระรุ่งกระริ่งไม่เป็นชิ้นเป็นอัน หาอันสงส์ไม่ได้

อะไรเป็นความพองแผ้วของศิลปะ

ความพองแผ้วของศิลปะ หมายถึง ความเปล่งปลั่งความบริสุทธิ์ของศิลปะ ถ้าภาวะที่ศิลปะไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย คือไม่มีความเศร้าหมอง จัดว่าเป็นความพองแผ้วของศิลปะ ผู้ที่รักษาความพองแผ้วย่อมสำเร็จได้ด้วยสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ 1) มองเห็นโทษของศิลปะวิบัติ 2) มองเห็นอันสงส์ของศิลปะสมบัติ

ศิลปะ สำคัญอย่างไร

หากจะถามว่าศิลปะสำคัญอย่างไร จำเป็นอย่างไรมากกว่าที่จะต้องรักษาหรือต้องปฏิบัติตามกัน ตามคาถาประพันธ์ที่พระสีวลีเถระเปรียบศิลปะไว้เหมือนกับสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้งน่าสนใจ ทำให้เห็นคุณค่าของศิลปะได้อย่างลึกซึ้ง โดยสรุปเป็นข้อได้ดังนี้ “ศิลปะเป็นกำลังหาสิ่งเปรียบมิได้” หมายความว่า ศิลปะเป็นพลังและมีกำลังที่ยอมเยียม ไม่มีวัตถุอื่นใดที่จะมีกำลังเหมือนหรือเทียบเท่าได้ “ศิลปะเป็นอาวุธสูงสุด” หมายความว่า ศิลปะเป็นเครื่องประหารที่สามารถตัดสังกิเลสธรรม “ศิลปะเป็นอาวุธประเสริฐที่สุด” หมายความว่า ศิลปะเป็นเครื่องประดับที่สำคัญ และสามารถประดับได้ทุกคนประดับได้ตลอดกาล “ศิลปะเป็นเกราะที่น่าอัศจรรย์” หมายความว่า ศิลปะนี้สามารถป้องกันอันตราย ป้องกันศัตรู และป้องกันเวรภัยได้ “ศิลปะเป็นสะพานที่มีกำลังมาก” หมายความว่า ศิลปะเป็นสะพานพิเศษ ที่มีกำลังสำหรับเป็นฐานรองรับผู้คนจำนวนมากในการข้ามห้วงน้ำใหญ่ในอบายและห้วงน้ำใหญ่ในสังสารวัฏ “ศิลปะเป็นกลิ่นหอมชั้นเยี่ยม” หมายความว่า ศิลปะนี้เป็นเหตุให้ผู้มีศิลปะรักศิลปะมีชื่อเสียงหอมฟุ้งจรจายไปทุกทิศทาง “เป็นเครื่องลูบไล้อันประเสริฐ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลผู้สมบูรณ์ด้วยศิลปะหอมฟุ้งไปทั่วทุกทิศ” หมายถึงว่า ศิลปะนี้เป็นเครื่องลูบไล้ที่มีคุณค่าประเสริฐกว่าเครื่องลูบไล้ทั่วไป เช่น สบู่ แป้งหอม น้ำหอม “ศิลปะเป็นข้าวห่อชั้นเยี่ยม” หมายความว่า ศิลปะเปรียบเหมือนข้าวห่อ ข้าวห่อซึ่งคนเดินทางหรือคนทำงานนอกบ้านนิยมจัดทำแล้วนำติดตัวไปด้วย “ศิลปะเป็นเสบียงเดินทางชั้นเยี่ยม” หมายความว่า ศิลปะนั้นนอกจากเป็นข้าวห่อชั้นยอดแล้วยังใช้เป็นเสบียงอันยอดเยี่ยมสำหรับเดินทางไกลในสังสารวัฏได้ด้วย “ศิลปะเป็นพาหนะอันประเสริฐยิ่งนัก ซึ่งพาได้ทั่วทุกทิศ” หมายถึงความว่า ศิลปะสามารถนำพาผู้มีศิลปะให้เดินทางไปได้สะดวก

ดังนั้น ศิลปะมีความสำคัญยิ่งยวดอย่างนี้ ในพระพุทธศาสนาจึงยกย่องว่าศิลปะเป็นบารมีอย่างหนึ่งใน 10 อย่างที่พระโพธิสัตว์บำเพ็ญกันมาเป็นร้อยชาติแล้วส่งผลให้บรรลุพระโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าในกาลต่อมา เรียกว่า ศิลบารมี สีสบารมี และสีลสิกขา หรือ อธิสีลสิกขา

ศิลปะคือตราประทับความเป็นมนุษย์

มีสิ่งหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ได้ แม้ผลดีอะไรออกมา ก่ออยู่ในขอบเขตที่ไม่ให้ไปทำลาย ไม่ได้ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ให้เป็นประโยชน์โลกเพียงอย่างเดียว สิ่งนั้นคือ ศิลปะ ศิลปะทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ มีชีวิตเป็นปกติสุข เท่ากับว่าศิลปะเป็นหลักประกันความสงบสุขเป็นหลักจริยธรรมเพื่อให้มนุษย์มีพฤติกรรมโดยชอบ

สรุปได้ว่า ศิลปะเป็นตราประทับความเป็นมนุษย์ คือทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์สมบูรณ์ และเป็นหลักตัดสินว่าผู้ใดเป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม

คนเราย่อมงามได้ด้วยศิลปะ

ท่านเปรียบเหมือนดอกไม้ที่เกิดมาแตกต่างกัน ถ้าดอกสวยสีงาม ย่อมต้องตาต้องใจ ผู้พบเห็น ถ้าดอกไม้สวยไม่งาม ผู้พบเห็นก็เมินหน้า หากมีกลิ่นเหม็นด้วยก็ยิ่งซ้ำร้าย ย่อมไร้ค่าแน่แท้ แต่ดอกไม้ที่สวยนั้นก็มิคุณแค่นี้ได้รับคำชมว่าสวยเท่านั้น ไม่มีคุณอะไรอีก แต่ว่าดอกไม้ที่ไม่สวยหากมีกลิ่นหอม ก็ย่อมได้รับคำชมบ้างเหมือนกัน หรือดอกไม้ที่สวยด้วยมีกลิ่นหอมด้วย ก็ย่อมได้รับคำชมหลายสถาน เป็นที่ปรารถนาต้องการไม่จี๊ดจาง คนเราก็เหมือนกันถ้ารูปร่างดีและมีน้ำใจงดงาม มีคุณธรรมเป็นเครื่องประดับตัว ก็ย่อมเป็นที่นับถือเสน่หาของคนทั่วไป ถ้ารูปร่างดีแต่ขาดน้ำใจ ไร้คุณธรรม ก็เอาดีได้ยาก สุนัขที่รูปร่างดีแต่มีจิตใจงามย่อมไม่ได้ถ้ารูปร่างดีแต่ไร้คุณธรรม ใจไม่งดงามด้วย ก็ยิ่งซ้ำร้าย ไม่น่าคบหาสมาคมด้วยประการทั้งปวง

สรุปได้ว่า ศิลปะนั้นทำให้คนงามได้ คืองามด้วยคุณธรรม ด้วยมารยาท ด้วยความประพฤติปฏิบัติที่งดงามคงที่ แม้จะเป็นคนอายุมาก แม้จะเป็นคนไม่สวยไม่หล่อ ก็งามได้ และเป็นความงามที่คงทนถาวร งามได้ตลอดกาล

ศิลปะกับวีรคติ

คำว่า วีรคติ แปลว่า การงด การเว้น คือ ความปราศจากความยินดีพอใจ ความมีเจตนาที่จะละเว้นในการทำทุจริต ในการทำความชั่วความผิดด้วยความตั้งใจ ในภาษาไทยมักใช้ร่วมกับคำอื่น เช่น มั่งสวัรคติ งดเว้นกินเนื้อสัตว์ มัชชวีรคติ งดเว้นดื่มน้ำเมา เมถุนวีรคติ งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ วีรคตินั้นท่านแบ่งไว้เป็น 3 ประการ ตามเจตนาหรือความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ คือ 1) สัมปัตตวีรคติ คือ การงดเว้นเฉพาะหน้า หมายถึงการไม่ทำความผิดในเหตุการณ์ที่ประสบเฉพาะหน้า 2) สมาทานวีรคติ คือ การงดเว้นด้วยอำนาจการสมาทาน หมายถึง การไม่ทำความผิดด้วยถือเป็นกิจที่พึงทำประจำ 3) สมุจเฉทวีรคติ คือ งดเว้นโดยเด็ดขาด หมายถึงตั้งใจตัดขาดจากการทำชั่วทำผิดตลอดไป

เบญจศีล - เบญจธรรม

เบญจศีล มีกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่คิดตั้งกันขึ้นมาได้นั้น ที่สามารถสรุปเป็นข้อปฏิบัติได้ตรงกันเป็นส่วนใหญ่มี 5 ข้อ คือ 1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ 2) เว้นจากการลักขโมย 3) เว้นจากการ

ประพุดิผิตในกาม 4) เว้นจากการพูดเท็จ 5) เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันทำให้เกิดความประมาท

เบญจธรรม คือธรรมที่ต้งามเป็นธรรมที่ชอบ เหมาะควรที่จะปฏิบัติตาม มี 5 ประการ คือ 1) เมตตากรุณา เป็นคู่กับศีลข้อ 1 2) สัมมาอาชีวะ เป็นคู่กับศีลข้อ 2 3) ความสำรวมในกาม เป็นคู่กับศีลข้อ 3 4) ความมีสัตย์ เป็นคู่กับศีลข้อ 4 5) ความมีสติรอบคอบ เป็นคู่กับศีลข้อ 5 ธรรม 5 ประการมีชื่อเรียกว่า เบญจธรรม หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กัลยาณธรรม

สรุปได้ว่า การที่จะรักษาเบญจศีลแต่ละข้อเข้าไว้ได้ จำต้องมีเบญจธรรมแต่ละข้อกำกับ กล่าวคือปฏิบัติตามหลักเบญจธรรมให้เคร่งครัดมั่นคงเข้าไว้ก็จะไม่ไปล่วงละเมิดเบญจศีลเองโดยอัตโนมัติ หากไม่มีเบญจธรรม เบญจศีลก็มิได้ยาก หรือไม่มีเบญจศีล ก็รักษาเบญจธรรมได้ยากเช่นกัน รักษาอย่างหนึ่งได้ก็เท่ากับว่ารักษาอีกอย่างหนึ่งได้

ศีล 5 เป็นนิจศีล

ศีล มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ลิกขาบท หมายถึง ข้อที่ต้องศึกษา ข้อที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ข้อศีล หรือข้อวินัยนั่นเอง ศีล 5 นอกจากเรียกว่า เบญจศีล และลิกขาบท 5 แล้ว ยังเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า นิจศีล ซึ่งแปลว่า ศีลที่มีอยู่ประจำในตัวของคน ดังนั้น นิจศีล แปลว่า ศีลที่ต้องรักษาหรือปฏิบัติเป็นประจำ หมายความว่า เป็นหลักสำหรับปฏิบัติกันเป็นปกติประจำวัน มิใช่รับหรือสมาทานแล้วจึงค่อยรักษา ถ้าครอบครัวเป็นสุขได้ เพราะคนในครอบครัวต่างมีศีล สังคมมีสุขได้เพราะคนในสังคมมีศีล บ้านเมืองหรือประเทศชาติมีสุขได้เพราะคนในบ้านเมืองหรือประเทศนั้นมีศีล

ศีล 5 เป็นหลักมนุษยธรรม

ศีล 5 เป็นส่วนหนึ่งของกฎเกณฑ์ที่กำหนดวางกันขึ้นไว้ และปฏิบัติตามกันจนเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นี้จึงทำให้พฤติกรรมของมนุษย์ดีขึ้น และแตกต่างจากสัตว์โลกอื่นๆ และยอมรับกันว่ากฎเกณฑ์นี้เป็น มนุษยธรรม คือเป็นหลักปฏิบัติของมนุษย์

ศีล 5 ให้อะไรบ้าง

การรักษาศีล 5 ก็คือการให้ นั่นเอง คือเมื่อรักษาศีล 5 อยู่ก็เท่ากับว่ากำลังให้ แต่เป็นการให้ที่เป็นสภาวะ เป็นภาพรวมที่สามารถรู้สึกซึมซับอยู่ในใจได้มิใช่เป็นวัตถุสิ่งของที่ให้กันตามปกติ การให้อย่างนี้เป็น การให้ที่ยิ่งใหญ่ จะว่าเป็น มหาทาน ก็ย่อมได้ ศีล 5 นั้นให้สภาวะอย่างนี้ คือ เมื่อรักษาศีลข้อที่ 1 คือไม่ฆ่าสัตว์ เท่ากับว่า ให้ชีวิตแก่สัตว์ ศีลข้อที่ 2 ไม่ลักขทรัพย์ เท่ากับว่า ให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ศีลข้อที่ 3 ไม่ประพุดิผิตในกาม เท่ากับว่า ให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว ศีลข้อที่ 4 ไม่พูดเท็จ เท่ากับว่า ให้ความจริงใจต่อกัน ศีลข้อที่ 5 ไม่ดื่มสุราเมรัย เท่ากับว่า ให้สติปัญญาและสุขภาพแก่ตน

พอที่สรุปได้ว่า สิ่งที่ตัวเองและคนอื่นได้รับจากการมีศีล 5 นั่นก็คือ สิ่งทีศีล 5 ได้ให้ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สิ่งนั้นล้วนเป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความสุข ความสงบ ความสบายใจ ทำให้โลกน่าอยู่ น่าอาศัย อยู่อย่างปลอดภัย ไม่วิตกกังวลอะไรมา

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี

คำว่า ปาณ ในพระบาลีนี้คือ ผู้มีปราณ หมายถึง ผู้มีลมหายใจ ซึ่งได้แก่มนุษย์และสัตว์ เพราะมีลมหายใจเหมือนกัน สิ่งใดไม่มีปราณไม่มีลมหายใจ เป็นอันไม่เข้าเกณฑ์นี้ ดังนั้นปราณจึงแปลคำว่า ปาณาติปาตา ว่า ฆ่าสัตว์ ซึ่งต้องเข้าใจว่ารวมถึงฆ่ามนุษย์ด้วย มิใช่มุ่งเฉพาะฆ่าสัตว์ดิรัจฉานเท่านั้น

การฆ่า ท่านแสดงข้อห้ามไว้ 3 ประการ คือ การฆ่า การทำร้ายร่างกาย การทำกรรมทั้ง 3 ประการนี้พึงทำความเข้าใจเพื่อป้องกันตัวเองมิให้ไปทำเข้า คือ ว่าด้วยเรื่องการฆ่า หมายถึง การทำให้เสียชีวิต ได้แก่ ฆ่าโดยโทษ ฆ่ามนุษย์มีโทษหนักกว่าฆ่าสัตว์ดิรัจฉาน ว่าโดยเจตนา การฆ่านั้นเกิดจากเจตนา 2 ประการ คือจงใจกับไม่จงใจ คือ ฆ่าโดยจงใจ คือ มีเจนาจะฆ่าจะฆ่ามาแต่แรก และพยายามฆ่าจนได้ ฆ่าโดยไม่จงใจ คือ ไม่ได้คิดฆ่าไว้ล่วงหน้า แต่บังเอิญเป็นทำให้เกิดการฆ่าขึ้น ว่าโดยประโยค คือ ความพยายามฆ่า แบ่งเป็น 2 อย่าง คือ ฆ่าเอง ให้คนอื่นฆ่า ดังนั้น การฆ่านั้นมีโทษมากหรือมีโทษน้อย มีโทษหนักหรือมีโทษเบา ก็อยู่ที่สัตว์ที่ถูกฆ่า อยู่ที่เจตนา และอยู่ที่ประโยคคือความพยายามในการประกอบกรฆ่าเป็นสำคัญ การทำร้ายร่างกายนั้น เช่น ทำให้พิการ ทำให้เสียโฉม ทำให้เกิดความลำบากในการดำรงชีพปกติ การทำทารุณกรรม คือ การทำให้ลำบาก การทรมานสัตว์โดยไร้ความปราณี เอาใจเขามาใส่ใจเรา คือ เรารักชีวิต คนอื่นสัตว์อื่นก็รักชีวิตเช่นเรา เราไม่อยากตาย คนอื่นสัตว์อื่นก็ไม่อยากตายเช่นเรา เราอยากอยู่สบาย ไม่อยากอยู่ร้อนนอกทุกข คนอื่นสัตว์อื่นก็เป็นเช่นเรา

สรุปได้ว่า ในศีลข้อที่ 1 นี้ ที่จะเป็นปาณาติปาตาและมีโทษถึงขั้นศีลขาดนั้น มีองค์ประกอบหลักอยู่ 5 ประการ คือ 1) สัตว์ที่ฆ่าเป็นสัตว์นั้นมีปราณ คือมีลมหายใจ 2) ผู้ฆ่าก็รู้ว่าสัตว์นั้นมีปราณ 3) มีความตั้งใจจะฆ่าให้ตาย 4) พยายามฆ่าสัตว์นั้น แม้ด้วยเหตุเพียงเอื้อมไปฆ่าเท่านั้น 5) สัตว์นั้นสิ้นลมหายใจไปด้วยความพยายามนั้น จุดประสงค์ของศีลข้อที่ 1 คือ เพื่อป้องกันมิให้ผู้คนเบียดเบียนกัน เพื่อให้ผู้คนมีเมตตาจิตต่อกัน

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี

คำว่า อทินนาทานา เวรมณี แปลว่า เจตนาเป็นเครื่องกำจัดเวร จากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ดังนั้น คำว่า ถือเอา หมายถึง ถือเอาด้วยอาการแห่งขโมยหรือถือเอาอย่างโจรหรือสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ในศีลข้อนี้มีหลายลักษณะคือ เป็นสิ่งของที่มีเจ้าของเป็นตัวเป็นตน เป็นสิ่งของที่ไม่มีเจ้าของโดยตรง เป็นของที่เป็นสาธารณะในหมู่ชน

เรื่อง โจรกรรม คือ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นด้วยอาการเป็นโจร โดยที่เจ้าของเขามีได้ให้ เข้าใจง่ายๆ ก็คือ การลัก การขโมย การปล้น

เรื่อง การเลี้ยงชีพอนุโลมโจรกรรม หมายถึง การแสวงหาทรัพย์สมบัติเพื่อมาเลี้ยงชีพในทางที่ไม่สมควร ไม่บริสุทธิ์การแสวงหาเช่นนั้นแม้จะไม่ใช่โจรกรรมโดยตรง แต่ก็เป็นจุดเดียวกับโจรกรรม ทรัพย์สมบัติที่ได้มาด้วยวิธีเช่นนี้ก็ไมต่างกับที่ได้มาด้วยโจรกรรม

เรื่อง กิริยาเป็นฉาโยโจรกรรม คือ การทำทรัพย์สินของผู้อื่นให้สูญหายไป การเท่าเช่นนี้เป็นกิริยาที่มีใช้โจรกรรมโดยตรงแต่เป็นเหมือนโจรกรรม เพราะทำให้เจ้าของเสียหาย เสียใจหรือไม่พอใจ จัดเป็นกิริยาเป็นฉาโยโจรกรรม

สรุปได้ว่า ศิลข้อที่ 2 ประกอบด้วยองค์ 5 ประการ คือ 1) ของที่ลักเป็นของมีเจ้าของ 2) ผู้ลักก็รู้ว่าของนั้นมีเจ้าของ 3) มีความจงใจจะลัก 4) พยายามลักของนั้นไป โดยที่สุดแม้เพียงเอื้อมมือยกไปเท่านั้น 5) นำของนั้นมาได้ด้วยความพยายามนั้น วัตถุประสงค์ของศิลปข้อที่ 2 มี 3 ประการ คือ เพื่อให้ผู้คนในสังคม เคารพในกรรมสิทธิ์ ทรัพย์สินของคนอื่น เพื่อป้องกันมิให้ผู้คนไปถือเอาทรัพย์สินของคนอื่นโดยไม่ถูกต้องชอบธรรม เพื่อให้สังคมดำรงชีพอยู่ด้วยสัมมาชีพ คือมุ่งให้ผู้คนประกอบอาชีพในทางสุจริต

ศิลปข้อที่ 3 กาเมสุ มิจฉาจารา เวมณี

คำว่า กาเมสุ มิจฉาจารา เวมณี แปลตามศัพท์ได้ว่าเจตนาเป็นเครื่องกำจัดเวรจากการประพฤตินิดในกามทั้งหลาย

องค์ของศิลปข้อที่ 3 ประกอบด้วยองค์ 4 ประการ คือ 1) เป็นบุคคลที่ไม่ควรล่วงละเมิด เช่นชายหรือหญิงที่มีภรรยาหรือสามีแล้ว 2) จงใจจะเสพในบุคคลนั้น 3) มีความพยายามในการเสพ 4) ให้อวัยวะเพศถึงกัน

วัตถุประสงค์ของศิลปข้อที่ 3 การกำหนดเรื่องกาเมสุมิจฉาจารานี้ขึ้นมาเป็นกติกาสังคม มีวัตถุประสงค์ใหญ่ 4 ประการ คือ เพื่อให้สังคมมั่นคงอยู่ในกรอบทางสันโดษ เพื่อป้องกันความแตกร้างในสังคม เพื่อให้คนในสังคมไว้วางใจกัน เพื่อให้ครอบครัวอบอุ่นเป็นสุข

ศิลปข้อที่ 4 มุสาวาทา เวมณี

คำว่า มุสาวาทา ในศิลปข้อนี้แปลว่า การพูดเท็จ หรือการพูดคำเท็จ ส่วนคำว่า มุสาวาทา เวมณี แปลได้ว่า เจตนาเป็นเครื่องกำจัดเวร จากการพูดเท็จ แต่แปลกันโดยทั่วไปว่าห้ามพูดเท็จ ศิลข้อนี้กำหนดขึ้นด้วยหวังจะให้ผู้คนที่อยู่ร่วมกันทุกคนด้วยคำที่เป็นจริง เป็นความจริง ไม่โกหกหลอกลวงหรือพูดมีเลศนัย มีแง่มุมต่างๆ ทำให้เสียหายต่อการประกอบอาชีพหรือการติดต่อสื่อสารกัน

คำพูดที่เป็นมุสา

คำว่ามุสาจึงเป็นได้ทั้งทางวาจาและทางกายแม้จะไม่พูดด้วยปากแต่แสดงด้วยกาย เพื่อให้เขาเข้าใจผิดก็จัดเป็นมุสาวาทเหมือนกัน

คำพูดที่เป็น อนุโลมมุสา

อนุโลมมุสา หมายถึง การพูดถึงเรื่องที่ไม่เป็นความจริง แต่พูดไปโดยมิได้เจตนาจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด เพียงต้องการให้ผู้ฟังเสียหายหรือเจ็บใจเล่น คือ การพูดเสียดแทงและการพูดสับปลับ

คำพูดที่เป็น ปฏิสวะ

ปฏิสวะ หรือปฏิสสวะ หมายถึง การรับคำแล้ว ไม่ทำตามรับ คือตอนแรกรับคำเป็นมั่นเหมาะว่าจะทำตามที่ได้รับคำไว้แต่ตอนหลังเปลี่ยนใจบิดพลิ้วไม่ทำตามอย่างนั้นปฏิสวะมีลักษณะต่างๆ เช่น ผิดสัญญา เสียสัตย์

องค์ของศีลข้อที่ 4

ศีลข้อที่ 4 มีองค์สำหรับเป็นเครื่องตัดสินว่าศีลขาดหรือไม่เหมือนกับศีลข้ออื่นๆ องค์ของศีลข้อนี้มี 4 ประการคือ 1) เรื่องที่พูดเป็นเรื่องไม่จริง ไม่มีจริง 2) จงใจจะพูดให้ผิดไปจากความจริง 3) พูดคำนั้นออกไป 4) ผู้ฟังเข้าใจความหมายเหมือนอย่างที่ถูกออกไปนั้น

โทษของมุสาวาท

การพูดเท็จหรือมุสาวาทนั้น มีโทษทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างที่เราคุ้น และการพูดเท็จนั้นนอกจากมีโทษเพราะผิดศีลแล้ว ยังมีโทษที่เป็นเวรกรรมอีก กล่าวคือ ผู้พูดเท็จจะมีกรรมติดตัวไปตลอด แม้ล่วงลับดับชีพไปแล้วก็จะไปเกิดในอบายภูมิ หลุดจากอบายภูมิแล้วเศษกรรมยังตามให้ผลในขณะที่เป็นมนุษย์อีก โทษของการพูดเท็จอันเป็นผลในปัจจุบันชาติไว้หลายประการคือ เกิดเป็นคนพูดไม่ซัด เป็นคนมีพียงไม่เสมอกัน โยเย่ไปมา เป็นคนที่มีกลิ่นปากเหม็นเหมือนคูดอกกายมีไอร้อนผิดจากคนธรรมดา มีตาไม่เป็นปกติ คือมีตาเหมือนโปน มีวาจาไม่ไพเราะ มีท่าทางไม่สง่า คล้ายกับคนวิกลจริต

วัตถุประสงค์ของศีลข้อที่ 4

การพูดเท็จ ท่านได้มีวัตถุประสงค์ไว้เพื่อให้ถือปฏิบัติกันอันจะทำให้ผู้อยู่กันอย่างสุขสงบ ไม่ต้องมาทะเลาะ มาฟ้องร้อง หรือมามีเรื่องราวอะไรกัน อันวัตถุประสงค์ที่สำคัญในเรื่องนี้คือ เพื่อป้องกันการตัดประโยชน์ของผู้อื่นทางวาจา เพื่อให้เกิดความไว้วางใจเชื่อใจกันได้ เพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะ เพื่อให้รักษาคำสัตย์คำจริง

ศีลข้อที่ 5 สุราเมรัยมิชขพมาทภูฐานา เวมณิ

คำว่า สุราเมรัยมิชขพมาทภูฐานา เวมณิ แปลว่า เจตนาเป็นเครื่องกำจัดเวรจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คำว่า สุรา หมายความว่า น้ำเมา ที่กลั่นแล้ว คือ เครื่องดื่มที่ไหลเข้าลำคอไป เครื่องดื่มที่ทำให้คนที่ดื่มแล้วต้องดื่มเรื่อยไป เครื่องดื่มที่ทำให้คนดื่มเป็นกล้ำ คำว่า เมรัย ให้ความหมายไว้ว่า น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่ น้ำเมาที่ไม่ได้กลั่น คำว่า มัชชะ ให้ความหมายไว้ว่า น้ำเมา ของเมา สิ่งที่เป็นเหตุให้คนบ้าคลั่ง คำว่า พมาทะ คือ ประมาท ได้ให้ความหมายว่า ความเลินเล่อ ขาดความระมัดระวัง ขาดความรอบคอบ หรือภาวะเป็นเหตุให้ไม่ทำกิจที่พึงทำด้วยตนเองแห่งบุคคลผู้แม้จะมีความสามารถ ความมัวเมา ความพลั้งเผลอ เมื่อนำมารวมกัน คือ สุราเมรัยมิชขพมาทภูฐานา หมายถึง น้ำเมาหรือของมีนเมาอันได้แก่สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สิ่งที่เสพหรือดื่มกินเข้าไปแล้ว ทำให้ประมาทคือเสียดสี ทำให้มีนเมา ทำให้บ้าคลั่ง ทำให้หลงลืมตัว จัดเป็นมิชชะได้ทั้งสิ้น

องค์ของศีลข้อที่ 5 ประกอบด้วยองค์ศีล 4 ประการคือ

1. ของที่ดื่มกินเป็นของทำให้มีนหรือทำให้เมา
2. จงใจจะดื่มกิน
3. ดื่มกินของนั้น
4. ของที่ดื่มกินนั้นล่วงลำคอเข้าไป

โทษของการดื่มสุราเมรัย

การตี๋มสุรานั้นมีโทษมากทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะตี๋มกินของมีนมา อย่างเช่น ผื่น ภัยุชา ยาเสพติดต่างๆ ก็มีโทษเช่นเดียวกับการตี๋มสุรา และโทษที่ทรงแสดงนั้นเป็น โทษเฉพาะในโลกปัจจุบัน ผู้ตี๋มจะได้รับเมื่อตอนมีชีวิตอยู่ โทษนั้นมี 6 ประการ คือ

1. เป็นเหตุให้เสียทรัพย์
2. เป็นเหตุก่อการทะเลาะวิวาท
3. เป็นเหตุเกิดโรค
4. เป็นเหตุเสียชื่อเสียง
5. เป็นเหตุให้ไม่รู้จักละอาย
6. ทอนกำลังปัญญา

พระท่านว่า ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย หรือคนผู้ประมาทแล้วก็เหมือน คนที่ตายแล้ว จึงได้กล่าวอานิสงส์ของศีลข้อที่ 5 นอกจากจะมีอานิสงส์คือมีผลทำให้ผู้ปฏิบัติไม่ต้อง ได้รับโทษ ผู้ปฏิบัติตามหลักศีลข้อนี้ยังจะได้รับอานิสงส์โดยละเอียดอีกมากประการ ดังที่จะแสดง ให้เห็นคือ เป็นคนมีความเข้าใจในกิจ ที่พึงกระทำทุกอย่างในกาลทั้งสามได้รวดเร็ว เป็นคนมีสติ มั่นคงทุกเวลา ไม่เป็นบ้า เป็นคนมีปัญหา เป็นคนไม่มีความเกียจคร้าน เป็นคนไม่เงอะงะ ไม่เป็น คนใบ้ ไม่เกิดเป็นคนเผอเรอ เป็นคนไม่ประมาท เป็นคนไม่หลงมงาย ไม่เป็นคนหวาดกลัว ไม่เป็น คนแข่งดี ไม่เป็นคนช่างริษยา เป็นคนชอบพูดแต่คำสัตย์ เป็นคนไม่ชอบพูดส่อเสียด ไม่ชอบพูดคำ หยาบ ไม่ชอบพูดคำไม่มีประโยชน์ เป็นคนมีความหมั่นทั้งกลางคืนและกลางวัน เป็นคนรู้จักคุณค่า ที่ท่านทำแล้ว เป็นคนที่ชอบทดแทนคุณคนที่ทำอุปการะแล้ว เป็นคนไม่ตระหนี่ เป็นคนเผื่อแผ่ เป็น คนมีศีล เป็นคนซื่อตรง เป็นคนไม่มักโกรธ เป็นคนมีความละอายต่อบาป เป็นคนมีความเห็นตรง เป็นคนมีปัญญามาก เป็นคนเฉียบแหลม เป็นบัณฑิต เป็นคนฉลาดในเหตุการณ์ที่เป็นประโยชน์และ ไม่เป็นประโยชน์ อานิสงส์ทั้งหมดนี้ ย่อมเกิดมีแก่ผู้รักษาศีลข้อนี้บริสุทธิ์บริบูรณ์ดี หากศีลต่างไป บ้าง พร้อยไปบ้าง ด้วยประการใดๆ อานิสงส์เหล่านี้ย่อมลดน้อยลง ซึ่งผู้รักษาศีลเป็นปกติย่อมทราบ ดีว่าศีลของตนเป็นอย่างไร แต่ถึงอย่างไรอานิสงส์เหล่านี้ก็ยังคงแน่นมนคงที่จะให้ผลแก่ผู้ปฏิบัติ ตามหลักศีลข้อที่ 5 นี้

วัตถุประสงค์ของศีลข้อที่ 5 ท่านกำหนดกันขึ้นไว้และปฏิบัติกันมาแต่โบราณ ด้วย มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อป้องกันสุขภาพของผู้คนในสังคม เพื่อมิให้ประมาทมัวเมา เพื่อให้ คุ่มครองสติไว้

ศีลเป็นหลักประกันสังคม

คำว่า ประกัน หมายถึง การรับรองว่าจะไม่มีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้น หรือเป็นเครื่อง ป้องกันภัยอันตรายต่างๆ มิให้เกิดขึ้น จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายใดๆ หลักประกันสังคม ก็คือ ข้อหรือกฎเกณฑ์ที่รับรองได้ว่าจะเป็นเครื่องป้องกันสังคมมิให้เกิดภัยอันตราย เกิดความหายนะ ใดๆ แก่สังคม ศีล 5 เป็นหลักประกันสังคมอย่างไรบ้าง คือ ศีลข้อที่ 1 เป็นหลักประกันความมั่นคง ของชีวิต หมายถึง ความปลอดภัย ความอยู่ดีมีสุขของชีวิต เพราะชีวิตจะมีความปลอดภัย ไม่ถูกฆ่า ไม่ถูกเบียดเบียน ด้วยคนในสังคมด้วยกันละเว้นปาณาติบาติ ไม่ฆ่าฆ่ากัน ศีลข้อที่ 2 เป็น หลักประกันความมั่นคงของทรัพย์สิน หมายถึง ทรัพย์สินที่ทุกคนมีอยู่ซึ่งล้วนหามาได้ด้วยความ

ยากลำบาก ด้วยการลงทุนลงแรง ด้วยหยาดเหงื่อแรงงานไม่น้อย ย่อมเป็นที่รักหวงแหนของทุกคน ศิลข้อที่ 3 เป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว หมายถึง เมื่อครอบครัวที่มีผู้นำมีผู้อยู่ในครอบครัวด้วยกันต่างก็มีศีลรักษาศิลข้อที่ 3 ไม่ละเมิดกามาเมสุมิจนจารด้วยกัน คนในครอบครัวก็จะวางใจกันได้ ไว้วางใจกันได้ ไม่แตกร้าง ไม่อยู่กันอย่างวิตกหรือรังเกียจเดือนฉันทกัน ศิลข้อที่ 4 เป็นหลักประกันความมั่นคงของสิทธิในการรับรู้ความจริง หมายถึง คนเราทุกคนย่อมมีสิทธิ์ที่จะได้รับฟัง ได้รับรู้ความจริงอันเป็นเรื่องจริง เป็นข้อมูลข่าวสารจากทุกหนแห่งที่เป็นจริงด้วยกัน โดยการไม่พูดจริง การพูดโกหกเหลวไหลหรือการพูดหลอกลวง ศิลข้อที่ 5 เป็นหลักประกันความมั่นคงของสติปัญญาและสุขภาพ หมายถึง การดื่มสุราแลเมรัยตลอดถึงของมีเมาทั้งปวงนั้นเป็นการทำให้สติปัญญาพันเพื่อน หลงลืม หรือทำให้กัลล้าบาระหาไปทำสิ่งที่ไม่เรียบร้อยต่างๆ โดยขาดความรู้สึกรู้ว่าผิด ขาดความรับผิดชอบ และทำให้สุขภาพอ่อนด้วย

ทำอย่างไรจึงจะรักษาศิล 5 ได้

การที่จะรักษาศิล 5 ประการ ต้องมีธรรมเป็นต้นทางหรือเป็นพื้นฐานที่จะก้าวขึ้นสู่การมีศีล 5 รักษาศิล 5 ได้อย่างสมบูรณ์ต่อไปก็ย่อมได้ คือ

1. ความสะอาด เป็นต้นทางของศีลข้อที่ 1 คือ ศีลข้อปาณาติบาตเกิดขึ้นเพราะความสกปรกแน่แท้เริ่มต้นเมื่อคนเราสกปรก บ้านสกปรก ครวสกปรก หนอนนอนสกปรก แล้วจะเกิดอะไรขึ้น สัตว์สกปรกทั้งหลายนี้ก็ไม่มีที่อาศัย อยู่ไม่ได้ เจ้าของบ้านก็ไม่ต้องทำปาณาติบาต ดังนั้น ความสะอาดจึงเป็นต้นทางที่ป้องกันเรามิให้ทำปาณาติบาตได้

2. ความพอเพียง เป็นต้นทางของศีลข้อที่ 2 คือ พอเพียง มีใช้หมายความว่าเมื่อพอกินพอใช้แล้วก็หยุดทำงาน หากแต่หมายถึงการทำงานจนสุดความสามารถ มีรายรับรายได้เท่าไรก็ยินดีพอใจในส่วนที่ได้นั้นมีได้เสียใจในส่วนที่ไม่ได้ แต่ก็แสดงความสามารถทำงานเรื่อยๆ ในที่สุดก็จะได้ส่วนที่ยังไม่ได้นั้นมาตามลำดับ

3. ความสุภาพ เป็นต้นทางของศีลข้อที่ 3 คือ ความสุภาพ คือ ความเรียบร้อย ความอ่อนโยน ความละมุนละม่อม อันเป็นความประพฤติเป็นกิริยาอาการที่ดึงดูดงาม

4. ความซื่อตรง เป็นต้นทางของศีลข้อที่ 4 คือ ความซื่อตรง คือ ความประพฤติตรง ไม่เอนเอียง เช่น ซื่อตรงต่อหน้าที่ และหมายถึง ความไม่คิดโกง เช่นที่พูดว่าเข้าเป็นคนซื่อตรง

5. ความมีสติ เป็นต้นทางของศีลข้อที่ 5 คือ ความมีสติ คือ ความระลึกได้ ความนึกได้ ความไม่หลงลืม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่ประมาท คือ ความไม่พลั้งเผลอ ความไม่มัวเมา คนมีสติจึงระลึกนึกได้ไม่หลงลืม ไม่พลั้งเผลอ ไม่มัวเมา

ข้อธรรมเหล่านี้ คือ ความสะอาด ความพอเพียง ความสุภาพ ความซื่อตรง และความมีสติ จะเกิดผลในฐานเป็นต้นทางของศีล 5 ได้ก็อยู่ที่คนเรามีความรู้สึกรับผิดชอบต่อความสุขของตัวเอง ของครอบครัว ของครอบครัว และของสังคมส่วนรวม

4. ข้อวิจารณ์

ในสังคมและชุมชน เมื่อมีหลักศีล ไม่ว่าจะเป็ศีล 5 หรือศีลระบบอื่นๆ และมีผู้รักษาศีลแล้วย่อมหาความสุขได้ไม่ยาก ชีวิตประจำวันก็เป็นไปอย่างปกติ ถึงเวลาก็กินอย่างปกติ

ไม่ต้องระวังภัยจากอาหารที่อาจมีคนมาทำให้เกิดอันตรายถึงเวลานอนก็นอนอย่างหลับสนิท ไม่ต้องหวาดวิตกหรือ กังวลอะไร ถึงเวลาไปทำงานก็ออกจากบ้านไปโดยอิสระไม่ต้องมีคนล้อมหน้า ล้อมหลังระวังภัยให้ จะเดินไปไหนจะพักที่ไหน ก็ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะมีคนมาทำอันตรายอะไร เพราะตนไม่มีเรื่องอะไร ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน จึงสามารถกล่าวได้เพิ่มเติมปากว่า “มีศีลก็มีสุข” แม้ในพระพุทธานุภาพก็มีพระพุทธรูปจะรับรองไว้ว่า “ศีลนำสุขมาให้ตราบนานเท่านาน”

ประเด็นที่เห็นด้วย

เมื่อชาวโลกรักษาศีล ศีลก็รักษาโลกและชาวโลก เพราะโลกเราทุกวันนี้เป็นโลกที่เป็นไปรวดเร็ว เป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทุกหนแห่งในโลกเมื่อมีอะไรเกิดขึ้นก็เป็นข่าว เมื่อพิเคราะห์ดูแล้วจะเห็นได้ชัดเจนว่า เรื่องที่ปรากฏในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ล้วนเป็นเรื่องที่ร้ายแรง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุบ้าง โดยน้ำมือมนุษย์บ้าง เช่น เรื่องการฆ่ากัน เรื่องการทะเลาะเบาะแว้งกัน เรื่องการขัดแย้งกันในเรื่องต่างๆ เรื่องการประสูติอุบัติเหตุต่างๆ เรื่องร้ายๆ ที่เกิดขึ้นและเป็นข่าว ล้วน เป็นเรื่องน่าสยดสยอง น่าสะพรึงกลัว น่าสังเวชสลดใจ หรือน่าขยะขียง อันสื่อว่าเป็นเรื่องไม่ดีเป็นเรื่องไม่น่าทำไม่น่าเกิดขึ้นทั้งสิ้น

หากจะกล่าวให้ชัดเจนไป ทว่าโลกไม่สงบสุข โลกมีแต่ความวุ่นวายเดือดร้อนนั้น แท้ที่จริงก็คือมนุษย์โลกหรือมนุษย์เรานี้เองที่ไม่สงบสุขมีความวุ่นวายเดือดร้อนกัน ที่ใดมีมนุษย์ที่ไม่มีศีลไม่รักษาศีลอยู่ ที่นั่นแหละมนุษย์ทั้งหลายจะขาดเมตตาต่อกัน จะประกอบอาชีพตามถนัด แม้จะต้องฉ้อโกง ทูจริตคอร์รัปชัน หรือเป็นอาชีพที่ผิดก็ยอมทำ จะไม่เคารพในสิทธิของคู่ครองของผู้ใด ชอบใจหญิงใดก็จะใช้กำลังหรืออำนาจข่มขู่รังแก จะไม่สนใจเรื่องสิทธิที่จะรับรู้ข้อเท็จจริง จะโกหกหลอกลวงกันเป็นประจำ จะไม่คำนึงถึงสุขภาพของตนเอง จะดื่มกินสุราเมรัย สิ่งเสพติดกันเต็มที่ตามถนัด

ประเด็นที่ไม่เห็นด้วย

หากมนุษย์รักษาศีลกันเป็นส่วนใหญ่แล้ว โลกจะสงบสุขมากกว่านี้ ในถิ่นที่มนุษย์อยู่กันเป็นปกติสุข มีเมตตาต่อกัน ประกอบอาชีพโดยสุจริต เคารพในสิทธิคู่ครองของคนอื่น พูดกันด้วยคำจริง มีความสัตย์ไม่ดื่มสุรายาเมาให้เสียสติเสียสุขภาพ ถิ่นนั้นมนุษย์ก็จะอยู่กันอย่างสันติเยียบสงบ เป็นอยู่เรียบง่าย ไม่ต้องแก่งแย่งแข่งดีอะไรกัน แบ่งปันกัน โลกส่วนนั้นก็เป็นที่น่าอยู่อาศัย เมื่ออยู่อาศัยแล้วก็ไม่ต้องรอนหวาดระแวงอะไรเท่ากับว่าโลกส่วนนั้นๆ ได้รักษามนุษย์เราโดยภาพรวมไว้ได้ ที่กล่าวว่า “เมื่อโลกรักษาศีล ศีลก็รักษาโลก” จึงเป็นเรื่องที่จริงแท้ หรือจะกล่าวว่า “เมื่อเรารักษาศีล ศีลก็รักษาเรา” ย่อมได้

ประเด็นที่คนไม่ให้ความสำคัญกับระบบศีล และศีลธรรม เพราะมองว่า “ศีล” ทุกระดับเป็นเรื่องเหน็ดความเหน็ดมนุษย์ และผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับศีล ก็ไม่มีกุศโลบายที่เด่นชัดในการรักษาศีล หนังสือเรื่อง “ศีล 5 รักษาโลก” ผู้เขียนแม้มีองค์ความรู้ระดับปริญญาธรรม 9 ประโยค และเป็นราชบัณฑิต ให้ความรู้เรื่องศีลทั้งระบบ ดีในระดับหนึ่ง คือ คนที่เรียนพระพุทธานุภาพจะเข้าใจ แต่คนที่ไม่มีพื้นฐานทางพระพุทธานุภาพน้อยจะไม่รู้และเข้าใจ ว่าศีล มีวิธีการรักษาก็วิธีที่ประเด็น มูลเหตุของการไม่รักษาศีล 5 ของคนในสังคมไทยเกิดจาก ความเห็นที่ไม่เข้าใจ เป็นการรับรู้ และเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับศีล 5 ของคนในสังคมทำให้เห็นว่า “การรักษาศีล 5 ใน

สภาพของสังคมไทยปัจจุบันกลายเป็นเรื่องของอุดมคติ โดยเฉพาะการเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นเรื่องยากที่จะใช้ได้ในชีวิตประจำวัน”² สังคมไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะดำเนินชีวิต โดยไม่ต้องฆ่าสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การฆ่าสัตว์ไม่ใช่สิ่งที่ผิดธรรมชาติ และยังมีทัศนคติที่เห็นว่าการไม่ฆ่าสัตว์มีทั้งที่ประโยชน์ และไม่มีประโยชน์ เพราะสังคมขาดความอดทน “คนไทยมีความอดทนน้อยลง ทำให้ไม่สามารถอดทน เอาชนะใจต่อสิ่งยั่ววุ่น ที่เป็นเหตุให้ละเมิดศีลได้”³

อิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกสังคมไทยจึงมีความเชื่อที่ผิดว่าเป็นเรื่องยากในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อหลักศีลธรรมขั้นพื้นฐาน เพราะเมื่อเผชิญสถานการณ์บางอย่างที่เป็นเหตุจูงใจให้กระทำอหิณยานาน รู้ทั้งรู้ว่าผิดศีลธรรม และผิดกฎหมายแต่ก็ยังตัดสินใจเลือกทำผิดเพราะไม่สามารถอดทน และเอาชนะความอยากในใจตนเองได้ เพราะยึดติดในการบริโภคตกอยู่ใต้ อิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยม “ทำให้เห็นความสุขทางกายเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต”⁴

สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเรื่องของกามและพฤติกรรมกามเสพกามของแต่ละบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจวัตถุนิยมเชิงบริโภค ซึ่งนับวันจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นโดยลำดับ แต่ที่ชนะต่อการดำเนินชีวิตแบบเจตุนิยมที่ถือความสุขที่แท้จริงอยู่ที่จิตใจนั้นก็มีปริมาณลดลงโดยลำดับ หลักความจริงทางศีลธรรมถูกเมินเฉยจากระดับบุคคล จนถึงระดับสังคม เป็นปัญหาที่มีความสาหัสเกินกว่าหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะแก้ปัญหาเหี่ยวเฉาให้หายขาดได้ เพราะความหวงแหนประโยชน์ อันเกิดจากทัศนคติของคนในสังคมที่เชื่อว่า “หากรักษาศีลไม่พูดเท็จทำให้เสียประโยชน์ก็ไม่อยากทำ ยอมที่จะโกหกเพื่อให้สมหวังในสิ่งที่ต้องการ”⁵ คนส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะพูดเท็จมากกว่าความจริง ส่งผลให้การโกหกแพร่หลายในทุกสาขาอาชีพ เพราะการหวงแหนในประโยชน์ที่จะได้รับ และความกลัวที่จะเสียประโยชน์ต่างๆ จึงทำให้กระทำการที่เป็นการบิดเบือนจากความจริง โดยอาศัยช่องว่างของการขาดปัญญาในการพิจารณาโทษ “การที่สังคมมองไม่เห็นโทษของการดื่มสุราเมรัย ทำให้ผู้คนทุกเพศวัยตั้งอยู่บนความประมาทและขาดสติ ไม่ละอายเกรงกลัวต่อการทำชั่ว”⁶

²พระมหาพิชิตชัย ยมพาลโพ, “การศึกษาทัศนคติเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธไทยปัจจุบันศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล 2542), หน้า ก-ข.

³พระมหาอิสระ สันเปี้ย, “การวิเคราะห์ปัญหาอหิณยานานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545), หน้า ก-ข.

⁴พระมหาปัญญา ขยปญโญ (ดาบพลหาร), “กามสุขุมิจฉาจารกับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), หน้า 72-73.

⁵พระสมพงษ์ ดิถุชฌโม, “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมูสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2541), หน้า ก.

⁶พระมหาสารวย ญาณส วโร, “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), หน้า 122-124.

ค่านิยมของสังคมในการตีมูลค่า กลายเป็นเรื่องธรรมดา และเห็นว่าช่วยให้ผ่อนคลายจากความเครียดจากการทำงานอย่างหนักตลอดวัน หรือเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากปัญหาต่างๆ และการตีมูลค่าถูกนำมาใช้ในการเฉลิมฉลองความสำเร็จในชีวิต ตลอดถึงเป็นเครื่องมือในการดับทุกข์หรือหลีกเลี่ยงปัญหา ความเชื่อที่ว่า การตีมูลค่าเป็นเรื่องจำเป็นในการเข้าสังคม ทั้งหมดเป็นความเห็นที่ผิดอันเกิดขึ้นจากระดับบุคคลไปสู่ในระดับสังคมและนับวันยิ่งแพร่หลายฝังลึกถูกถ่ายทอดพฤติกรรมไปสู่เยาวชนในการลอกเลียนแบบ จึงเป็นที่มาว่า วันหยุดที่ไทยก็เมา วันไหนๆ คนไทยก็เมา จะเห็นได้ในทุกเทศกาล ทั้งนี้เพราะขาดการเพิ่มพูนความรู้ทางธรรม ตามสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ความสนใจในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาแทนที่ “ความสนใจในคำสอนทางศาสนาของพุทธศาสนิกชน จึงเกิดความอยากได้อะไรก็มีไม่รู้จักพอของมนุษย์”⁷ ทำให้สภาพการดำรงชีวิตของคนไทยขาดความสมดุล ในแต่ละวันจึงหมดไปแต่กับปัญหาเรื่องปากท้อง และความทะยานอยากที่เกินตัว จนละเลยที่จะเจริญสติปัญญาทางธรรมด้วยการรับฟังในสิ่งที่ดีงาม มีทัศนคติที่เห็นว่าการเข้าวัดฟังเทศน์ หรือฟังธรรมเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ อีกทั้งสื่อต่างๆ ที่ออกมามีแล้วแต่เป็นภาพลวงตา ที่เพิ่มพูนกิเลสตัณหาการเข้าวัดฟังธรรมบำเพ็ญเพียรภาวนา ในมิติต่างๆ ในปัจจุบันของคนไทยจึงเป็นเพียงพฤติกรรมที่กระทำต่อๆ กันมาเป็นรูปแบบ หรือพิธีกรรมแต่ขาดแก่นสาร คือ การฟังธรรมเพื่อให้เกิดปัญญานำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ในทางที่ดีงาม เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนทั้งชาติปัจจุบัน และชาติต่อไป

5.สรุป

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมไว้เพื่อศาสนิกชนโดยแท้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เข้าถึง นำไปสู่ความสุข สงบ สันติได้อย่างดี การรักษาศีล 5 อันได้แก่ข้องดเว้น 5 ประการ คือ ศีลข้อที่ 1 คือการเว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อที่ 2 คือเว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อที่ 3 คือ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม ศีลข้อที่ 4 คือเว้นจากการไม่พูดเท็จ ศีลข้อที่ 5 คือเว้นจากการดื่มสุราเมรัยตลอดจนของเสพติดมีเมา เป็นหนังสือที่กล่าวถึงการกระทำของมนุษย์ที่ก่อปัญหาให้โลกได้ทุกอย่างก็เพราะความรู้สึกลึกซึ้ง ที่เรียกว่า หิริ และโอตตปปะ คือ ความอายชั่ว และความกลัวบาป เพราะขาดคุณธรรมข้อนี้ทำให้คนเราทำอะไรที่เป็นปัญหาได้ทุกอย่าง แม้ว่าปัญหานั้นจะทำให้คนอื่นเดือดร้อนอย่างไรก็ตาม และไม่ยอมรับผิดชอบด้วยซ้ำไปว่าปัญหานั้นตนเองนั้นแหละเป็นผู้ทำเป็นผู้ก่อขึ้น จึงเป็นจุดอ่อนของคนที่ไม่รู้สึกลึกซึ้งกลัวบาปนั้นแหละ จะละเมิดศีลได้อย่างง่ายดาย แม้เพียงแคศีล 5 ก็ไม่อาจรักษาไว้เป็นอารมณ์ประดับตนได้ จุดสำคัญของการรักษาศีล ก็คือ ต่อมหิริโอตตปปะเป็นสิ่งสำคัญ เพราะท่านว่า หิริโอตตปปะ เป็นโลกपालธรรม คือ เป็นธรรมรักษาคุ้มครองโลก เป็นธรรมที่ทำให้โลกรงอยู่ได้อย่างสันติสุข สงบเย็น น่ายุ่่น่าอาศัย

จะเห็นได้ว่า ศีล 5 เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นนิจศีล เป็นคุณธรรมประจำตัวของคนเราทุกคนในโลก ผู้ใดจะรู้จักหรือไม่รู้จัก จะได้ศึกษาหรือไม่ศึกษา หรือไม่รู้เรื่องศีล 5 เลย ศีล 5 ก็ยังเป็น

⁷ อมร อำไพรุ่งเรือง, “การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), หน้า ข.

คุณธรรมประจำตัวของผู้นั้นอยู่ดี เพราะเป็นหลักมนุษยธรรมและเป็นนิจศีล ซึ่งมีประจำตัวของทุกคนอยู่แล้ว คือ ทุกคนปฏิบัติตัววางตนเป็นปกติวิสัย ตามธรรมดากันอยู่แล้ว จึงอยู่ด้วยกันมาอย่างสุขสงบกัน เมื่อปฏิบัติตรงตามหลัก คือ ไม่ฆ่ากัน ไม่ลักขโมยกัน ไม่ประพฤติผิดในกามประเวณี ไม่โกหกหลอกลวงกัน ไม่ดื่มกินสุรายาเมา ก็ถือว่ามศีล 5 แล้ว ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า “ศีล 5 รักษาโลก” ได้แน่นอน คือ ทำให้โลกอยู่เย็น คือ อยู่แล้วเย็นกายเย็นใจ สบายกายสบายใจ ปลอดภัย ทุกหนแห่งในโลกนี้

บรรณานุกรม

- พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี). **ศีล 5 รักษาโลก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม, 2559.
- พระมหาพิชิตชัย ยมपालโพ. “การศึกษาทัศนะเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธไทยปัจจุบันศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล 2542.
- พระมหาอิสรระ สันเปี้ย. “การวิเคราะห์ปัญหาทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- พระมหาปัญญา ชยปณฺโญ (ดาบพลหาร). “กามเมสุมิจจารกับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.
- พระสมพงษ์ ติกุชธมโม. “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมฺสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2541.
- พระมหาสำรวย ญาณส วโร. “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), หน้า 122-124.
- อมร อำไพรุ่งเรือง, “การศึกษาพฤติกรรมกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.